

Orðasafnið mitt

Það eru ekki bara ný orð sem eru dýrmæt heldur eru málshættir, spakmæli og orðatiltæki einnig dýrmæt. Það getur verið snúið að skilja þessi fyrirbæri því oft segja orðin eitt á meðan merkingin er önnur.

Tökum dæmi:

Málsháttur: *Ungur nemur, gamall temur.* Það sem maður lærir ungur gerir maður oft líka þegar maður er orðinn gamall.

Orðatiltæki: *Steinunn lagði árar í bát.* Það þýðir að Steinunn hætti því sem hún var að gera.

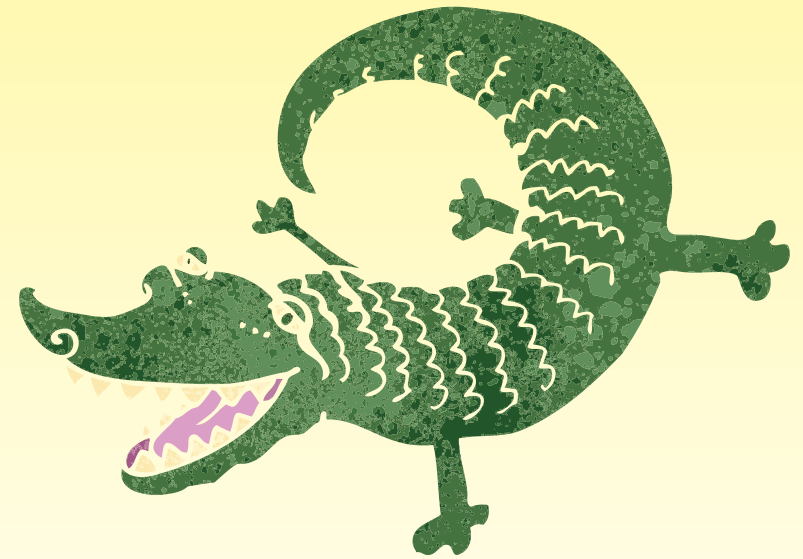
Spakmæli: *Kurteisín kostar ekki peninga.* Þetta vita allir að er góð speki.

Öll tungumál eiga sér málshætti, orðatiltæki og spakmæli en allt þetta auðgar málið okkar og hjálpar okkur að koma orðum að því sem okkur langar að segja. Hafðu því augun og eyrun opin og gáðu hvort þú rekst ekki einhvers staðar á þessi skemmtilegu fyrirbæri. Þú getur skráð þau hér fyrir neðan og rifjað upp reglulega.

 _____ _____	 _____ _____
 _____ _____	 _____ _____
 _____ _____	 _____ _____
 _____ _____	 _____ _____
 _____ _____	 _____ _____

Lestrarkort fyrir snjalla lesara

Þjálfun og skráning
3. stig

Nafn

Bekkur

Dagsetning

Til lestrarþjálfarans*

Markmið lestrarkortanna er að auka fjölbreytni í lestrarþjálfun, að mæta ólíkum þörfum nemenda í lestrarnámi og að nýta krafta lestrarþjálfara betur. Með þessu er reynt að tryggja að flestir nemendur nái góðum árangri í lestri, geti nýtt sér lestur með árangursríkum hætti í námi og lært að njóta hans.

Lestrarkortin eiga að hjálpa til við að halda utan um þjálfunina heima og eru þau hugsuð fyrir nemendur í 1.–4. bekk en sett upp í þrjú stig. Þjálfunarþættir kortanna eru ekki þeir sömu og taka mið af viðfangsefni og framförum í lestrarnámi eftir því sem nemendur verða færari í lestri. Kortin eru ekki bundin við árganga/bekki heldur stöðu nemandans í lestri. Ekkert mælir gegn því að nemendur í sama árgangi hafi sitt hvort lestrarkortið, það fer fyrst og fremst eftir stöðu í lestri og hvað nemandinn þarf að æfa eins og áður segir.

Hvert stig er sett upp í fjögurra til fimm vikna þjálfunartímabil. Ráðlegt er að lesa ekki minna en 10–15 mínútur á dag ef lestrarþjálfun á að skila árangri og gott er að nota 5–10 mínútur í aðra þjálfunarþætti. Þjálfunarþættirnir eru *Lesfimi*, *Ritun og Skilningur og orðaforði*. Kennarinn ákveður alltaf meginþættina sem þarf að þjálf og sendir heim verkefni eftir því sem við á. Ef nemandi þarf að þjálf ákveðinn þátt skráir kennari upphafs- og lokadagsetningu þjálfunar hjá viðeigandi færniþætti í lestrarkortinu en annars mega lestrarþjálfari og barn velja sér þætti til að þjálf ef svigrúm er fyrir hendi. Það er mikilvægt að velja sig ekki frá ritun alla daga en á fyrstu stigum lestrarnáms eru lestur og ritun sitthvor hliðin á sama peningi og þjálfun í öðru styrkir hitt.

Þegar daglegri þjálfun lýkur hakar lestrarþjálfari í viðeigandi reiti í Lestrarkortinu fyrir lestrarþjálfun og setur upphafstafi sína í hjartað. Mikilvægt er svo að muna eftir hvatningunni og hrósina því barn sem fær daglega þjálfun er stöðugt í framför.

Gangi ykkur vel!

**Lestarþjálfari er sá sem annast lestrarþjálfun barns og þar sem það eru ekki alltaf foreldrar er hentugra að nota orðið lestrarþjálfari.*

Hagnýt ráð til lestrarþjálfara

- Þjálfðu af athygli.
- Láttu barnið hafa fingurinn undir því orði sem lesið er til að auka nákvæmni.
 - Hjálpaðu barninu að lesa þau orð sem reynast erfið.
 - Gættu þess að barnið skilji öll orðin í textanum.
 - Ræðið efni texta.
 - Þjálfðu eins snemma dags og kostur er.
 - Þjálfðu ekki svangt og pirrað barn.
 - Þjálfðu á notalegum stað og í næði.
 - Hrósðu fyrir það sem vel er gert og hvettu barnið áfram.
 - Veittu barninu tækifæri til að sýna hvað það kann.
 - Lestu fyrir barnið eða haltu áfram að lesa fyrir það.

Tímabil	Lesfimi Sjálfvirkni við lestur orða (hraði og nákvæmni) og lestrarlag.	Lokið
	Les upphátt í 10 mínútur og 5 mínútur í hljóði.	
	Les upphátt í 5 mínútur og 10 mínútur í hljóði.	
	Les stundum bara í hljóði.	
	Les hverja blaðsíðu einu sinni.	
	Æfir endurtekinn lestur.	
	Æfir öruggan lestur með kórlestri og með því að lesa svo sjálf/sjálfur.	
	Æfir gott lestrarlag með bergmálslestri.	
	Undirbýr upplestur á texta eða ljóði ein/n eða í samvinnu við aðra.	
	Undirbýr leiklestur á stuttu leikriti í samvinnu við aðra.	
	Æfir sig að virða greinarmerki í texta við lestur.	
	Æfir sig að móta hendingar í texta við lestur.	
	Tekur bókaáskorun í lestri.	
	Undirbýr sig undir <i>Vinalestur</i> .	

Lestrarkort: Kvittun fyrir lestrarþjálfun

	Mánudagur	Þriðjudagur	Miðvikudagur	Fimmtudagur	Föstudagur
Vika 1	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Las í aukalestrarbók.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi áhuga.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi jákvætt viðhorf.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lagði sig fram.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lærði ný orð í vikunni.
Vika 2	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Las í aukalestrarbók.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi áhuga.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi jákvætt viðhorf.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lagði sig fram.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lærði ný orð í vikunni.
Vika 3	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Las í aukalestrarbók.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi áhuga.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi jákvætt viðhorf.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lagði sig fram.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lærði ný orð í vikunni.
Vika 4	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Las í aukalestrarbók.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi áhuga.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi jákvætt viðhorf.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lagði sig fram.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lærði ný orð í vikunni.
Vika 5	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Las í aukalestrarbók.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi áhuga.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Sýndi jákvætt viðhorf.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lagði sig fram.	☐ Æfði lestur/lesfimi. ☐ Æfði ritun. ☐ Æfði skilning og orðaforða. ☐ Lærði ný orð í vikunni.

Til nemandans

- Ef þú merkir í efsta reitinn hefurðu sinnt heimanáminu í lestri þann daginn.
- Ef þú merkir við tvo reiti hefurðu sinnt heimanáminu í lestri vel þann daginn.
- Ef þú merkir við þrjá reiti þá hefurðu sinnt heimanáminu í lestri einstaklega vel þann daginn.

Tímabil	Ritun	Lokið
	Æfir sig að skrifa í tölvu, spjaldtölvu eða síma.	
	Skrifar stutta sögu eða endursögn með eigin stafsetningu.	
	Skrifar stutta bókarumsögn þegar lestri bókar er lokið.	
	Býr til hugarkort úr efni texta.	
	Velur sér verkefni í tengslum við lesefni og skráir í lestar-dagbók.	
	Skráir í lestrar dagbók orðatiltæki, málshætti og spakmæli og merkingu þeirra.	
	Notar ritun í daglegu lífi: Sendir smáskilaboð, skrifar lista, stutt skilaboð, innkaupalista eða kveðju í kort.	
	Æfir rétta fingrasetningu á lykllaborð.	

Tímabil	Skilningur og orðaforði	Lokið
	Spáir fyrir um efni bókar með því að velta fyrir sér titli og efni á bókarkápu (hvað heldur þú að bókin fjalli um?).	
	Spáir fyrir um efni bókar með því að skoða myndirnar í bókinni (hvað heldur þú að gerist í þessari sögu?).	
	Rifjar upp lesið efni áður en lestri sögu er haldið áfram.	
	Svarar spurningum úr efni textans.	
	Býr til spurningar úr efni textans.	
	Endursegir sögu eða hluta úr sögu að loknum lestri.	
	Hlustar á sögu og endursegir að hlustun lokinni.	
	Fær útskýringar á nýjum og framandi orðum í texta.	
	Safnar nýjum orðum og rifjar þau reglulega upp.	
	Hlustar á sögu eða hljóðbók til að efla orðaforða sinn.	
	Getur greint frá meginefni texta með því að svara spurningunni „Hvað varstu að lesa?“	
	Les fjölbreyttar tegundir texta sem hluta af heimalestri s.s. bókmenntatexta, frásagnir, fræðitexta, ljóð, leikrit, fréttir, ævintýri, þjóðsögur o.s.frv.	
	Gerir Venn kort til að bera saman t.d. sögupersónur, aðstæður þeirra og viðbrögð.	
	Vaktar skilning sinn og notar úrræði góðra lesara til að efla skilning sinn á texta.	
	Veltir fyrir sér merkingu orðatiltækja, málshátta og spakmæla.	

